

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an --- 20 coroane.
Pe jumătate de an --- 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Arhieriei noastre.

În vârtoarea catastrofei mondiale și de frământări istorice epocale, când furiile crâncenului rebel, ce scaldă în sânge aproape tot globul pământesc, sunt tot mai potențate, grija noastră se îndreaptă asupra bisericii noastre străbune, care în mersul ei înainte întâmpină obstacole tot mai mari.

Suprafața Europei este un ocean în-sângerat, pe ale cărui ape în plină furtună, printre alte vase, se zărește plutind și o barcă siluetă, la cârma căreia 3 generali stau sentinelă și sub forța răspunderii enorme, cu ochi ageri de vultur, cu binoclu la ochi și plini de griji, privesc în zări depărtate. Mânile vânjoase și dibace ale văslașilor fideli se luptă strașnic cu valurile spumegânde, căci busola prevestește că barca se apropie de momentul critic, de stâncile amenințătoare Schylla și Caribdis.

Această barcă ce străbate prin valuri și stânci atât de amenințătoare — este biserica noastră dreptcredincioasă, condusă de cei 3 arhieriei ai noștri, iar văslașii — acești ostași credincioși ai divinului Hristos, sunt preoții noștri.

Străbatem vremuri de-o însemnătate covârșitoare, când toate instituțiile pământestii vor fi supuse unei evoluții acomodate constelațiilor politice ce vor urma. Se prevăd prefaceri fecunde și mari în toate statele europene, deci și la noi în țară, față de cari biserica noastră va trebui să ia o atitudine conform intereselor sale. Noile formațiuni de ordin politic, cultural și economic vor crol o nouă evoluție și la noi în biserică. Momentan după războiu și în biserica noastră vor fi actuale o mulțime de probleme: de organizare mai înaltă, de administrare mai intensivă, dar cea mai actuală, cea mai ardentă și acută este și va fi problema religioasă. Ne stă în față labirintul întrebărilor multiple și încâlcite, cari pentru întărirea neamului, religiei și peste tot pentru emanciparea vieții religioase-morale a poporului nostru, așteaptă o deslegare grabnică și norocoasă.

Purificarea vieții morale în contul căreia s'a dat mai mare preferință altor probleme, este în biserica noastră o necesitate extrem de ardentă. Grija vieții sufletești, educația creștinească și culturală a fiilor bisericii noastre va trebui înfiripată într'un organism mai avansat și mai sistematic și după un plan mai precis. Trebuie să constatăm, că tabloul stărilor noastre religioase-morale, determinat de

mulți factori, ca: stările materiale măștere, cultura înapoiată, dar mai cu seamă duhul distrugător al timpului ce trăim, este cu totul posomorit și deplorabil. Ignoranța, imoralitatea secundată de întunec începe a acapară și năbuși sufletul și inima țaranului dela sate, care apoi ușor va deveni pradă vițiilor și destrăbălărilor. Și deoarece condițiile morale ale omului le poate satisface numai biserica, înălțarea, întărirea și cimentarea vieții morale a poporului nostru, se poate face numai și numai prin biserică. Deci precum în trecut biserica a fost scutul și depozitara credinței noastre curate, astfel și pentru viitor biserica este și va fi reduta și fortăreața, unde se va păzi acest clenodiu nouă așa de scump; acest foc sacru, care va aruncă razele lui binefăcătoare asupra tuturor creștinilor noștri.

Biserica noastră ca și în trecut așa și în prezent este osândită din partea puterii politice la o mulțime de neajunsuri și suferințe. Obstacolele cresc în raport invers cu jertfele dureroase ce dăm patriei. Deci ne așteaptă o muncă titanică și asiduă; puterea o avem numai în noi înșine și în dreptatea sfintei noastre credințe. Avem lipsă de oameni mari, de personalități complete. Dacă bunii noștri arhieriei vor conduce biserica noastră la limanul dorit își vor creă nune providențiale, iar istoria bisericii noastre le va rezervă pagini frumoase.

Toată încrederea ne-o concentrăm în ei, pentru că P. S. Lor sunt generalii vasului sacru al bisericii lui Dumnezeu, cari cu văslașii lor — preoții fideli — vor îndrumă spre mai bine viața turmei cuvântătoare. La noi episcopul este făclia aprinsă în centrul diecezei, de unde plutesc valuri de lumină până la periferiile eparhiei. Tot planul rebelului moral, toată strategia duhovnicească este concentrată în persoana episcopului. El cu preoții săi luptă contra ignoranței, contra tuturor gândurilor necurate, contra poftelor rele, contra materialismului ruinător de suflete și contra tuturor faptelor urite ce distrug societatea.

Ne încredem în geniul credinței noastre ortodoxe, precum și în faptul, că în fruntea diecezelor noastre avem sentinele trezvie, mentori dibaci, cari vor putea apăra biserica noastră de veleitățile din afară și o vor ști îndreptă cătră „pământul făgăduinței”. În aceasta speranță sfântă, suspinul nostru se ridică sus la cer, cum fumul de tămâie se înalță sus la Dumnezeu.

Vădas, 15 Iulie 1918.

Simion Stana, preot.

Alegerea de protopresbiter în Vinga.

În 12/25 a. c. s'a efectuit actul alegerii de protopop în Vinga, fiind ales singurul candidat, Dr. Patrachie Țiucra, parohul Semlacului. Alegerea a fost condusă cu mult tact și înțelepciune de agiul protopop al Timișorii, Ioan Oprea, ca comisar consistorial și a decurs în ordine exemplară, cum rar se întâmplă la asemenea ocaziuni. Consider această împrejurare ca un semn de bun augur pentru viitorul noului tract, care pentru a-și pune la cale crearea instituțiilor, de cari are lipsă, condiționează o înțelegere reciprocă și o perfectă armonie între șef și păstoriți. Și dacă e adevărat, că unde este numai un recurent, nu înseamnă alegere în sens literal, precum și aceea, că candidatul eră o persoană cu totul necunoscută tractului, așa de adevărat e, că calitățile distincte, și mai ales înfățișarea blândă a candidatului, a cucerit inimile alegătorilor, cari au pășit la urnă cu toată încrederea și conduși de speranță, că tractul își va primi într'insul pe conducătorul său vrednic de a înfruntă greutățile începutului.

În ziua alegerii, la 9 ore a. m., comisarul consistorial, păr protopop Ioan Oprea, a început sf. liturgie, după care a urmat Chemarea Duhului sfânt, în biserica centrală, asistat de preoții: Nicolae Crișmariu și Vasilie Roman, precum și de diaconul episcopesc Ioan Cioară. La priceasnă protopopul pontificant a ținut o predică însuflețită despre puterea crucii, fiind ascultat cu atenție încordată de publicul prezent și mai ales de țărani flămânzi după merinde sufletească. Am zis atunci în mine, că așa e bine și așa se cuvine administratorilor cuvântului sfânt, a nu scăpa din mână ocaziuni binevenite ca aceasta, de a nu-l vesti. Părintele protopop Ioan Oprea, e omul apostoliei.

După terminarea serviciului divin se începe însuș actul alegerii printr'o cuvântare introducătoare din partea comisarului; după apoi cetire actului consistorial despre numirea sa de comisar; se verifică membrii adhoc și se constituie biroul, alegându-și bărbați de încredere pe: Nicolae Crișmariu din cler și Emanuil Ungurean și Vasile Goldiș dintre mireni, iar de notar pe preotul Nicolae Vulpe. Cetindu-se apoi actele de recurs și candidare, se efectuește votarea prin ședule. Din 48 membri, prezenți au fost 37, cari, toți, au votat pentru candidatul Dr. Patrachie Țiucra și la fine presidiul pe acesta îl declară de ales. Încheiate fiind toate agendele în raport cu alegerea, o comisiune invitată pe alesul a se prezentă pentru comunicarea rezultatului, care înfățișându-se, președintele comisar prin cuvinte alese îi aduce la cunoștință, că e ales de protopop cu totalitatea voturilor și-l felicită călduros. Mi-ar fi plăcut să redau aci întregă această alocuțiune, dar mi-e imposibil.

După presidiu, în numele clerului și poporului tractual, pe nou alesul protopop îl felicită păr. Nicolae Crișmariu. În vorbirea acestuia se conturează condițiile, sub cari se întemeiază bunele raporturi dintre șef și fiii tractului, pentru un trai liniștit și fericit. A vorbit cam astfel:

Preaonorate Domnule! Clerul și poporul tractului nostru Vinga, prin reprezentanții săi, întruniți azi în sinod electoral, pe P. O. d-ta te-a înălțat la demnitatea de protopresbiter, alegându-te de șef al său.

Demnitătea de protopop, în biserica noastră, e foarte frumoasă, dar, în același timp, pe atât e și de grea și împreună cu răspundere. În deosebi noi ne dăm bine seama, că tractul e tânăr, abia la începutul existenței sale, și ca atare e lipsit de toate instituțiile, căror P. O. d-ta ești chemat a le pune bază, dar e lipsit și de continuitatea, care leagă trecutul cu prezentul; de aceea ca protopop nou, pe lângă sarcina datorințelor împreunate cu chemarea, vei avea să lupți și cu greutatele începutului.

Avem însă încrederea, că cu ajutorul lui Dumnezeu, vigoarea tineretelor și calitățile distinse, ce-ți împodobesc persoana vor învinge greutatele. Și țin să te asigur, încă de pe acum, că în opera de zidire, vei întâmpina întreg sprijinul clerului tractual și al reprezentanților poporului. Noi te întâmpinăm cu iubirea, care o dătoresc fiii cei buni părintelui lor și frații cei mai mici fratelui lor mai mare.

Dar am o rugare. Când vei veni la noi ca un mire nou, să îmbraci haina cea frumoasă și înmănată a iubirii, căci, după cuvântul apostolului, iubirea toate le poate. Din ea se naște armonia, cea atât de necesară unde este o comuniune de oameni, căci armonia este pârgia, care promovează ajungerea tuturor scopurilor mari și nobile.

În aceste nădejdi deci, în numele clerului și poporului tractual, te felicit cu toată căldura inimei, și-ți implor de la Atotputernicul ani mulți de binecuvântată păstorie, spre binele familiei, al tractului nostru și al bisericii, în general.

La aceste alocuțiuni răspunde alesul protopop, frumos și elocvent, dar plin de emoție, că primește cu supunere manifestarea de încredere a sinodului și promite a se face demn de aceea. Mulțamește părintelui comisar pentru ostenețele depuse în conducerea înțeleaptă a actului alegerii și membrilor sinodali pentru bunăvoința, ce i-au arătat-o. Sinodul îl aclamă cu însuflețire. Regret însă, că nici această frumoasă vorbire nu o pot redă în întregime.

Fixez aici momentul, că membrii sinodali, aleși din tract, s'au simțit fericiți, că au putut vedea în mijlocul lor pe înaintemergătorul nostru în toate cauzele bune, bisericesti și naționale, Emanuil Ungurean și pe fruntașul neobosit, Vasile Goldiș. Semn, că cu conlucrarea dlor, au săvârșit un lucru bun și mare, care să și fie într'un ceas bun!

Dar, alegerea a avut și epilog și anume: dela biserica membrii sinodali au urmat calea până la hotel, unde, în sala cea mare din etaj, îi așteptă masa întinsă, cu gust aranjată și după aceea bogat servită, cu care noul protopop a onorat pe membrii sinodali.

În fine, în bună dispoziție, ne-am îndepărtat cu dorința, ca noul protopop să vină în mijlocul nostru și să trăiască: întreg, cinstit și sănătos, întru zile îndelungate! *Raportorul.*

Problema coeducațiunii.

Conferința din 18/31 Mai 1918 a corpului profesoral dela gimnaziul român gr.-or. din Brad a discutat chestiunea coeducațiunii în școlile medii (secundare).

Despre discuțiile urmate cu acest prilej publicăm raportul de mai jos:

Profesorul *Dr. Pavel Oprea* referă în chestiunea coeducațiunii în școlile medii următoarele:

„Am studiat coeducațiunea în baza celor scrise și publicate din conferința directorilor dela școlile medii din districtul Sibiu (Nagy-szeben) ținută la 20—21 Aprilie 1814 în Elisabetopol (Erzsébetváros), în baza anuarelor școlilor medii de pe cei din urmă cinci ani, în baza publicațiilor din revista Reuniunii regnicolare a școlilor medii (Országos középiskolai Köz-löny) și a intuiției propriie făcute la 4/17 Mai a. c. la gimnaziul superior pe conf. ag. ev. din Sibiu.

În conferința directorilor s'a accentuat coeducațiunea pe lângă următoarele restricțiuni:

1. Fetele să se primească și înscrie eleve ordinare ale școlilor medii numai în astfel de clase, unde nu s'au înscris peste șasezeci elevi ordinari;

2. Primirea să se facă pe un an numai provizor, și numai în baza observărilor obiective de un an de zile să se facă definitivă;

3. În clasele școlilor medii să se primească numai eleve din loc și apropiere, cari sunt fice de învățători, profesori, preoți și alți intelectuali mai de frunte;

4. Elevele sunt supuse întocmai la aceleași discipline, ca elevii și sunt obligate să învețe aceleași studii, să pregătească aceleași lucrări scripturistice, să facă aceleași excursiuni ca elevii ordinari și să fie membri ai societății de lectură cu aceleași drepturi și datorințe ca elevii ordinari.

Dela orele de gimnastică sunt scutite până la alte dispoziții;

5. Elevele se primesc ca ordinare, numai dacă în clasa premergătoare au obținut clasificarea generală „bine” ori „foarte bine” din studii, și nota „bună” din conduita morală, altcum se lipsesc de dreptul de a fi eleve ordinare;

6. Elevele se primesc numai în baza unui concluz special al corpului profesoral aprobat de către superioritatea școlară;

7. Elevele petrec pauzele dintre ore într-o sală anume destinată spre acest scop.

8. Elevele intră în sala de învățământ îndată ce se dă signalul, că se încep prelegerile, adevă deodată cu profesorii și ocupă loc într-o grupă separată, cum află de bine profesorul de clasă;

9. Elevele ordinare se înscriu numai în clasele prima și a cincea, iar în celelalte clase numai în cazuri motivate;

10. Elevele ordinare primesc premii, iau parte la întreceri literare și pot fi scutite de didactru întocmai ca elevii ordinari.

11. Elevele trebuie să se prezinte în clase modest îmbrăcate, în haine simple, cu șorțe și simplu pieptenate;

12. Directorii, când ospitează prin clase, sunt datori să observe cu atențiune deosebită progresul în studii și conduită a elevelor în școală.

În baza acestora, precum și a ordinului înaltului ministru de culte și instrucțiune publică Nr. 185384/1914, prin care s'a dat voie elevelor private dela școlile medii din localitățile unde nu sunt școlile medii pentru eleve, ca ele să poată lua parte la orele de lecțiuni din obiectele demonstrative;

Având apoi în vedere că la școlile medii confesionale reformate din patrie, situate în localitățile unde nu sunt școlile medii de fete, deja se primesc fetele ca eleve ordinare; având în vedere spesele enorme cu care este împreunată educațiunea în zilele noastre, în deosebi când părinții au mulți copii de crescut;

Având în vedere năzuința poporului nostru și fetițelor noastre de a-și asigura și ele existența pe baza calificațiunii diplomei, prin ceace vor fi scutite de a decădea în cele morale;

Având în vedere necesitatea ivită în urma războiului, care decurge încă, de a înlocui bărbății, cari tot mai tare se răresc, căzând pentru tron și patrie, și astfel să conlucre și ele la îmbunătățirea sortii neamului lor, la întărirea țării și binelui obștesc precum și la promovarea luminei, culturale și fericirii omenimei.

Având în vedere referințele noastre locale și dorul crescând al neamului nostru de a-și califica și el fetele pentru școlile superioare în institute medii ale sale, în limba și literatura maternă, și a le deschide cariere speciale practice, propun:

Fetele din Brad și jur cu începutul anului școlar 1918/19 se primesc și înscriu la gimnaziul nostru ca eleve ordinare, îndatăce produc atestat conform legii din vigoare pentru elevii ordinari și direcțiunea gimnaziului nostru se autorizează să facă demersurile trebuincioase în această chestiune la forurile superioare școlare bisericesti pentru aprobarea acestui concluz și punerea lui în aplicare la începutul anului școlar proxim.

La desbaterea acestei chestiuni, prof. *Dr. Tr. Suciu* constată că motivele înșirate de referent sunt suficiente, ca institutul nostru să se deschidă și pe seama elevelor ordinare, prin ceace acesta, institutul nostru, va deveni un centru cultural de mai mare importanță, făcând astfel bune servicii cauzei culturale și mare ușurătate părinților scutindu-i de spese mari prin locuri îndepărtate, precum și de sarcina taxelor mari ce se impun elevilor privațiști pentru examinare; aderează deci la propunerea făcută în acest obiect.

Prof. *Dr. I. Radu* consimte cu argumentele desfășurate și propunerea făcută în chestiunea

coeducațiunii. Convins că prin aceasta corpul profesoral, deși crescând numărul elevilor ordinari, cum se speră, i-se sporesc și datorințele și sarcinile, totuș cu drag declară a-și închină și mai departe puterile fizice și sufletești întru înălțarea nivelului cultural al neamului nostru mult rămas îndărătul altor neamuri din pricina lipsei sale de educațiune, conform însușirilor sale genuine. Speră că prin aceasta neamul nostru va fi ajutat întru luminarea sa; ear institutul nostru se va înălța și mai mult în jumătatea a doua de secol, în care pășește cu începutul anului școlar următor.

Prezidentul director, *Ștefan Albu*, sprijinește argumentele și propunerea înaintată în privința coeducațiunii și promite a o recomanda superiorității școlare spre deosebită considerare.

Conferința cu unanimitate enunță concluzul:

„Fetele din Brad și jur, cari vor dovedi pregătirea prescrisă în lege pentru elevii, cari se înscriu în școlile medii, se primesc dela începutul anului școlar 1918/19 ca eleve ordinare în institutul nostru gimnazial întocmai ca băieții, având aceleași drepturi și aceleași datorințe; direcțiunea gimnazială să facă demersurile de lipsă în acest obiect la superioritățile școlare, pentru ca acest concluz să fie fără amânare aprobat și pus în practică.”

T. R.

Insemnătatea literaturii noastre poporane.

De *Simion Stana*, preot.

(Urmare și fine.)

Privită din punct de vedere etic, literatura poporană are însemnătate foarte mare, prin doinele duioase și jalnice, în cari se exprimă iubire și cult pentru viața familiară, un viu sentiment de admirație pentru frumsetile naturii, dor de țară, speranță, jale, durere și răsbunare. Mai departe prin proverbele sale se observă o înaltă înțelepciune și cugetare senină; prin credințele și obiceiurile sale, prin satirele și strigăturile noastre poporale se observă un spirit satiric foarte caracteristic.

Peste tot însă în poezia noastră poporană e foarte dezvoltat sentimentul religios. La fiecare pas ne întâlnim cu expresiuni și idei de caracter religios-moral.

Azi e Sâmbătă

Mâne e Duminecă

Chiar Dumineca cea mare

Zi de sfântă sărbătoare.

Acest sentiment a fost totdeauna una dintre cele mai pronunțate note la poporul nostru. Ștefan cel Mare, apărătorul creștinătății contra semilunei, este și va fi cântat în vorba, graiul și doinele poporului nostru până va trăi pe aceste plaiuri glas de român. Acest viteaz a reprezentat creștinătatea genuină a poporului român într'un mod admirabil și într'o formă neajunsă până azi. După fiecare biruință asupra păgânilor el înalță câte o mânăstire, arătând că nu el a înfrânt puterea Turcilor nesățioși, ci Dumnezeu. Nu e deci mirare că în jurul acestei figuri mărețe se formează povești, poezii și legende de-o frumsețe nemai pomenită. Cât de admirabil și convingător e caracterizată în „Dan, căpitan de plai” religiozitatea poporului nostru! După această legendă bătrânul Dan însoțit de prietenul său Ursan poartă bătălie cu Turcii; norocul armelor îl părăsește și ajunge prizonier. Pașa în a cărui stăpânire ajunge îi face propunerea să se lapede de legea creștină, să primească islamul și apoi va primi libertate. Viteazul Dan se împotrivesc și răspunde: „obraz curat am purtat în tinerețe, cu obraz curat voesc să trec din această lume. O singură rugămintă mai am — zise bătrânul Dan — să-mi permiți, să mai sărut odată pământul Moldovei”. Pașa îi permite. Bătrânul Dan încalcă armăsarul său negru, ajunge la hotarul Moldovei, sărută cu iubire ferbinte pământul patriei salei dragi, dar în acel moment cade mort pecetluind cu moartea sa iubirea de lege și de țară.

Românul de câte ori face vre-o călătorie sau întreprinde un lucru mai mare, invoacă ajutorul Tatălui ceresc, iar dacă timpul nu-i permite să rostească rugăciunea, el face mai de multe ori semnul sf. cruci. Biserica, preoții și toate lucrurile sfinte sunt foarte respectate la Români, dovadă că în ei e plantat și prefăcut în sânge acest sentiment.

E înăscută apoi în poporul nostru tendința de a crea cu fantazia sa figuri supranaturale. De exemplu soarele și luna, apoi Ileana Consânzeana, care e închipuirea cea mai poetică a genului românesc. În ea e personificată tinerețea, nevinovăția originală, sufletul îngeresc; cu un cuvânt perfecția omenirii sub chipul de copilă gingașe și răpitoare. După închipuirea poporului Ileana Consânzeana e reprezentată cu părul de aur și cu farmec dulce la privire. E atât de strălucită încât la soare poți privi, dar la dansa, ba. Prezența ei înblânzește pe cei mai fioroși bălauri.

E frumoasă ca o floare.
Intr'o iarnă fără soare.

Alte creațiuni fantastice sunt bălaurii cu trup de șarpe și de regulă cu 12 capete. Ei sunt răpitori de comori și de fete mândre, iar cuiburile lor snt adevărate cuiburi de diamante. O trăsătură foarte de întâlnit și caracteristică poporului român, este superstițiositatea. Multe abstracțiuni le explică dându-le un timbru mai mult sau mai puțin religios. Astfel își crează foarte multe imitațiuni după credință. De exemplu în balade „Bălaurul“:

Măi bălaur! strigă el
Lasă trupul tinerel
Că te curm pe jumătate
Să-mi răscumperi din păcate.

Credința e, că pentru fiecare cap de șarpe Dumnezeu iartă un păcat. Mare aplicare are poporul nostru de-a crede în ursită sau în soarte. Cele mai aprige întâmplări nu-l pot dărîmă, căci el se mîngăie și se întărește cu idea că așa i-a fost ursita, așa i-a fost scris. Blăstămul încă e privit ca ceva supranatural la poporul nostru.

M-a blăstămat măicuța
De ce i-am călcat vorba
Să mă leagă ca frunza,
Ca frunza măslinului
În casa străinului.
Blăstămul s'a auzit
Și eu mult am suferit.

Caracteristică e credința poporului nostru în farmece, descânțete și strigoi. Fermecatul nu mai știe de capul său, ci se supune orbește celui ce i-a sucit mințile.

Tudor, Tudor, Tudorel
Dragul mamei voinicel,
De când mama ți-ai lăsat
Mult la față te-ai schimbat
Și mi te-ai întunecat.
Spune maicii ce te doare?
Că m'oi face vrăjitoare
De alean să te descânt
Să calci vesel pe pământ.

Inima bună și darnică a românului se manifestă în obiceiul ospetiei, pe care l-a păstrat cu sfințenie dela strămoșii săi. Lui îi place să-și împartă și ultima bucatură.

Să trăești Mane fârtate,
Dă-ți mânia după spate
Să mai bem o jumătate.

Altfel stă lucrul cu nerecunoștința. Aceasta e privită în ochii poporului nostru, ca una din cele mai urite patimi și de multe ori provoacă răsbunare. Prietinelui, soțului și superiorului său, în care are încredere, românul e devotat până la moarte. Însă nu e lesne crezător, el nu se încrede decât acelor pe cari îi cunoaște din propria sa experiență. El ține minte atât binele, cât și răul ce-i face cineva și de multe ori dacă are prilej le răsplătește. Iubirea de părinți, frați, surori, copii, de neam și patrie sunt foarte des manifestate în literatura poporană. Românul este gata a da piept cu cele mai mari greutăți, numai ca aceste sentimente ale lui să nu fie atacate. Departe de glia strămoșească el e cuprins de boala uritului. El zice:

Eu mă duc, uritul vine
Tot alătura cu mine.

Cătănia n'a fost în stare a exercita un farmec deosebit asupra poporului nostru. Din contră față de oaste poporul a simțit totdeauna un fel de reputațiune.

De-ar da Dumnezeu un foc
Să arză Bălgradul tot

Să rămâie numai parii
Să se ntepe generalii,
Generalii și maiorii
Că ne cătănesc feciorii.

La horă românul își uită toate năcazurile. Prin chiuiturile și strigătele sale satirizează mai cu seamă nevestele și fetele leneșe.

Câte slute, câte mute
Toate-s cu barșon pe frunte,
Lelea cu barșoanele
Nu ști mulge oile.

Nu mai puțină însemnătate are literatura poporană din punct de vedere estetic, care ne arată frumseța graiului nostru poporan. În toate poeziile și poveștile poporului nostru se poate observa un stil simplu însă foarte plastic, clar precis și plin de viață. Fraze frumoase, întorsături de cuvinte, chiar pasaje întregi de o frumsețe rară, ce pot servi de model la orice poet, nu sunt rarități în poezia noastră poporală.

Exemplu:

Munților fiți mărturii
Că prin voi călătorii
Cu ce suflet plin de dor
Eram cât p'aci să mor.
Arbori, copaci înfrunziți
Și voi mărturii să fiți
Cu ce chin și cu ce foc
Am trecut prin acest loc.

Dacă vom arunca o privire asupra celor tractate până aici, cu drept cuvânt putem afirma cele zise de marele Alecsandri, că poezia și peste tot literatura noastră poporană este plină de comori neprețuite și de frumseți poetice. Aceste comori însă trebuiesc exploatate, adică scoase la iveală. În felul acesta tezaurul acesta care este oglinda cea mai fidelă a trecutului nostru, va secondă totdeauna tendința noastră spre cultivare. Precum în aer nu poți fortifica în lipsă de fundament, tot astfel necunoscând literatura poporană românească, care este baza ori cărei dezvoltări literare la noi, — nu-ți poți îmbrăca ideile în haină originală românească.

Deci să studiem și să cultivăm acest scump mărgăritar, rămas dela strămoșii noștri, căci în felul acesta ni se dă anză să vorbim o limbă românească frumoasă și perfectă.

INFORMAȚIUNI.

Hirotonire. P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan a binevoit a hirotoni întru presbiter, Luni în 16/29 Iulie, pe candidatul Caius Turic, numit de administrator în parohia B.-Ciaba.

Promoție. Părintele Dr. Virgil Cioban, preot militar superior în Praga, absolvind cursurile facultății de medicină din Viena, Budapesta și Praga, a fost promovat în 7/20 Iulie doctor în medicină. Este primul caz, când un preot român obține diploma de medic. Părintele Cioban este și doctor în sf. teologie și un distins membru al generației tinere.

Recunoștință. Păr. Eugen Munteanu, preot militar, fiind la cererea parohiei sale, Toraculmic, absolvat dela serviciul militar, comanda militară din Timișoara, în ordinul său de zi din 22 Iulie n. a. c. a publicat un prea frumos act de recunoștință, care servește de fală preoției noastre, pentru serviciile Sf. Sale prestate în decurs de 4 ani la front, dar mai ales în calitate de referent și conducător al preoției noastre militare din corpul de armată al Timișorii.

† **Stanco Zsupanszky**, protopopul sârbesc al Aradului, fost profesor de teologie, a decedat Mercuri, în 25 Iulie (7 August) a. c., după scurte, dar grele suferințe, în etate de 55 ani. În adormitul în Domnul biserica soră și-a pierdut un preot de model, un bărbat de înaltă cultură, iar familia în aceste vremuri grele pe părintele său ocrotitor. Actele înmormântării a avut loc Vineri, în 27 Iulie (9 August). La prohodul ce s'a servit în biserica parohială sârbească din loc, prin protopopul Timișorii, Ioan Novacovici, cu asistență numeroasă, au participat reprezentanții bisericii noastre în frunte cu P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan și ai celorlalte confesiuni, precum și ai autorităților din loc și un public numeros. Panegiricul l-a rostit parohul sârbesc din Bătașnia. Regrete sincere și unanime l-au însoțit la

locul de odihnă veșnică din cimiterul de sus. Il jelește nemângăiata soție Angela născ. Ioanovici și 8 orfani minorenii. Odihnească în pacer!

Donațiune. Subscrisul în numele Comitetului parohial din comuna Pauliș, aduce mulțumită doamnei văduve preotese Ecaterina Dronca născută Caracioni care a donat 2000 cor. (două mii coroane) pe seama bisericii noastre, cu scop de a se face un clopot, la timpul când se vor face clopotele. Pentru maritimioasa faptă rog pe Atotputernicul Dumnezeu ca să-i lungească zilele ca să mai poată donă. — Zamfir Conopan, preot.

Aniversare. P. S. Sa părintele episcop al Caransebeșului Dr. Miron E. Cristea și-a serbat, la sărbătoarea sf. proroc Ilie, aniversarea a 50-a. La urările de bine, ce i-s'au adus P. S. Sale la aceasta ocaziune din partea fiilor săi sufletești, ne alăturăm și noi și-i dorim, ca întru mulți ani, în pace, întreg, cinstit și sănătos să îndrepte cuvântul adevărului și să păstorească turma cuvântătoare ce i-s'a încredințat, în spiritul de viață făcător al bisericii noastre străbune.

Răsboiu după răsboiu. O firmă comercială din Liverpool a decis, că în curs de 10 ani nici după răsboiu nu va intra în tratative de afaceri cu nici o societate aparținătoare la vre-una din națiunile, care se află în stare de răsboiu cu Anglia.

Guvernul și școalele românești. La invitarea ministrului de culte și instrucțiune publică arhieriei bisericii noastre au petrecut săptămâna trecută în Budapesta, și s'au consultat mai mult timp cu ministrul, contele Zichy János, în afacerea școalelor românești.

Zile fără carne. Cu ziua de Vineri, 27 Iulie a. c., s'au introdus iară zile fără carne în țară și anume Marți și Vineri, iară Luni și Joi fără unsoare.

Pentru Revista preoților. În Nr.-ul dublu 27—28/918 al „Revistei Preoților“, drept răspuns la cele scrise de mine. dl Sfinx folosește un astfel de stil, care mă dispensează de a da răspuns meritoric.

Însuș dl Sfinx recunoaște, că nu are ocazia să discute chestiunea cu obiectivitate. Aceasta o putea ști dela început, și nu trebuie să se lege de o afacere, la care nu se pricepe.

Eu din partea mea cu dl Sfinx nu mai stau de vorbă. — Omicron.

Poșta redacției.

„*Homo homini lupus*“ nu-l putem publica. În coloanele ziarului nostru nu pot avea loc discuții și polemii, cari în urma moravurilor noastre publice de regulă trec marginile obiectivității și degenerază în subiectivități și personalități, prin cari nu se limpezesc și rezolvă, ci încurcă și deplasează și chestii, pornite din îndemn curat și cu cele mai bune intențiuni. Dovadă e replica din Nr.-ul 27-28 al „Revistei Preoților“. Am dat loc articolului lui „Omicron“, care nu e „un analfabet temerar“, ci un membru distins al clerului nostru din motivul, că Sfinția Sa a interpretat opiniunea tuturor oamenilor noștri de bine, cari cu durere și îngrijorări serioase pentru viitor văd, cum a deviază și deviază tot mai mult — în aceste vremuri grele și critice pentru biserica noastră — dela disciplina bisericească, duhul preoțesc, direcțiunea, calea dreaptă, ortodoxă și românească „organul clerical independent“ din Timișoara. Un ziar românesc și preoțesc, ale cărui slove nu revarsă duhul bisericii noastre naționale și nu întărește misiunea istorică a preotului român, și-a pierdut temelii morală necesară de a reprezenta și apăra cu demnitate și succes interesele preoțimii, cari nu pot fi deosebite, ci identice cu cele ale bisericii și ale întreg neamului nostru.

Congrua. La întrebarea, ce ni-se face din partea mai multora răspundem, că congrua n'a sosit încă la Consistorul nostru. Avem însă informația, că în ministeriu s'a asemnat deja și așa în curând va sosi și la Arad.

Dnei I. M., M-a. Adresați-Vă în chestie Venerabilului Consistor.

Mai multor elevi ai institutului nostru. Testimoniile nu sunt încă iscălite de comisar și astfel nu se pot încă expeda din partea direcțiunii institutului.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

La o familie distinsă românească se caută

O guvernantă

lângă copii, care să știe conduce și economia de casă. Condiții favorabile. Informațiuni dă redacția ziarului nostru.

Nr. 2993/1918.

Aviz.

Toți acei învățători și învățătoare cu diplomă, precum și absolvenții și absolventele de preparandie, cari ar dori să primească aplicare la vr'o școală confesională, să se anunțe la Consistorul eparhial din Arad până cel mult în 10/23 august a. c.

Ceice pentru întâia oară cer aplicație dela acest Consistor, au să prezinte și diploma învățătoarească (resp. absolutorul pedagogic, dacă-l au numai pe acesta) în copie autenticată la vr'un oficiu protopopesesc ori parohial de al nostru.

Acei absolvenți de câte 2—3 cursuri preparandiale, cari au încuviințarea în regulă de a fi privațiști sau din vr'o pricină nu pot continua studiul regulat, încă se pot anunța amăsurat celor de mai sus.

Arad, 18/31 Iulie 1918.

Ioan I. Papp, episcop.

Nr. 1/1918-19.

Condițiunile de primire în școala și internatul școlii civ. gr. or. rom. de fete din Arad.

In școală.

In clasa I a școlii civile de fete se primesc elevele:

a) cari arată prin extras din matricula botezașilor că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și

b) dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes 4 clase elementare (poporale sau primare).

In celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc elevele, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școale de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară populară, se pot primi elevele în clasa II—III. a școlii civile, corespunderă etății elevei, numai pe baza unui examen de primire, deus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministrului regesc ungar de culte și instrucțiune publică, dtă 11 August 1887, Nr. 29.000. Examenul de primire este împreunat cu o taxă de 20 cor.

Elevele, cari se înmatriculează întâiadată la școala noastră, au să producă extras din matricula botezașilor, atestat școlar și certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletor) se primesc elevele, cari au absolvat patru clase civile (secundare). Ca eleve private se primesc și elevele cari nu au absolvat 4 cl. civile, dar au trecut de 15 ani.

Inscrierile pentru anul școlar 1918/19 se pot face din 19—21 August (1—3 Septembrie) 1918.

Examenul de corigență se țin în 20 August (2 Septembrie) 1918 la 8 ore a. m. cu elevele, cari s'au anunțat la direcțiune.

Tot în 20 August (1 Septembrie) 1918 se țin și examenul de primire, iar în 22 August (4 Septembrie) se vor începe prelegerile.

Elevele vor plăti în anul 1918/19 următoarele taxe:

Taxă de înscriere (odată pentru totdeauna) 6 cor.; pentru fondul regnicolar de penziune al profesorilor 8 cor.; Didacru pentru elevele ordinare 100 cor.; Didacru pentru elevele private 120 cor.; Bibliotecă, tipărituri (anuar etc.) 8 cor. Elevele cari vor să învețe muzică plătesc 20 cor. lunar.

Didacru se poate plăti și în 4 rate și anume în 1 Septembrie, 1 Noembrie, 1 Februarie și 1 Aprilie.

In internat

se primesc elevele școlii cl. I—IV și cursul complementar. Fiecare elevă plătește 1600 cor.

taxă de internat (în 4 rate anticipative, excepțional și în rate lunare) și aduce unsoarea, făina și săpunul necesar și anume: 10 kgr. unsoare, 72 kgr. făină și 5 kgr. săpun. (In caz că părinții doresc să spele rufăria acasă nu aduc săpun).

Pentru spesele particulare ale elevelor (cărți, material de scris, lucru de mână, desemn, etc.) părinții vor lăsa o sumă oarecare de bani, la direcțiune despre care se va da seamă lunar.

In schimbul acestor taxe elevele vor avea întreagă întreținerea corăspunzător etății lor în desvotare și creștere și instrucțiune casnică.

Pe lângă însușirea corectă a limbei materne se va da deosebită atenție ca elevele să-și însușească și celelalte limbi din patrie. Pentru însușirea limbei germane vom avea o guvernantă germană. Conversația franceză o va face însași directoara.

Fiecare elevă internă aduce cu sine: un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapomă cu 2 cearșafuri, 2 cearșafuri albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergere, 3 serviete, toate cu monograme proprii (numeri) apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură și linguriță, 2 pahare, (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 4 cârpe pentru șers laborul; perie de cap, de dinți, de haine și ghetete; peapătân și foarfeci, haină de port și 1 palton (haină de iarnă), o jachetă de primăvară, 2 șorțe întuncate, 2 părechi de ghetete și un parapleu.

Elevele interne, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, — vor avea să plătească întreagă taxa de întreținere, dar numai în cazul, când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele, cari ar intra mai târziu în internat vor avea să plătească întreagă taxa, care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

Legitimația pentru transportarea alimentelor ce sunt a se aduce în natură, se cere dela primpretorul sau notarul. Pentru elevele înscrise trimitem blanchete pentru câștigarea acestei legitimații (szállitási engedély). Privim de înscrise în internat pe acele eleve, cari trimit o anticipație de 400 cor. din taxa de internat. Elevele să se inscrie de timpuriu, fiind numărul celor primite limitat.

Toate taxele se plătesc anticipativ la direcțiunea școlii.

Direcțiunea școlii.

Aviz școlar.

La institutul nostru pedagogic-teologic gr.-or. român din Arad examenul de corigență și supletoare și înscrierile pe anul școlar 1918/19 se vor face după următorul program:

I. In despărțământul teologic:

Luni în 20 August (2 Septembrie) dela 8—12 și 3—5, examene de corigență și supletoare.

Marți în 21 August (3 Septembrie) înscrierile.

La înscrieri se plătesc următoarele taxe:

a) Elevii ordinari: 1. Didacru 20 cor. (cei din diecezele surori 40 cor.). 2. Pentru fondul regnicolar de penziune 20 cor. 3. Fondul mobilier 17 cor. 4. Fondul tipăriturilor 6 cor. 5. Fondul sanitar 5 cor. 6. Fondul bibliotecii 3 cor. 7. Fondul tinerimii 2 cor. 8. Societatea de lectură 2 cor. In total, elevii din dieceză: 75 cor., cei din alte dieceze: 95 cor.

b) Elevii privațiști: Didacru 40 cor.; fondul regnicolar de penziune 20 cor.; fondul tipăriturilor 6 cor.; fondul sanitar 5 cor.; fondul bibliotecii 3 cor.; fondul tinerimii 2 cor.; Societatea de lectură 2 cor. De tot 78 cor.

Examenul și înscrierile la teologie vor avea loc în cancelaria Direcțiunii din edificiul seminarial.

II. In despărțământul pedagogic:

Luni în 20 August (2 Septembrie) la orele 9 conferința de constituire în cancelaria direcțiunii.

Marți în 21 August (3 Septembrie) 8—12, 3—5 vor fi examenul de corigență.

Miercuri în 22 August (4 Septembrie) înscrierile.

In clasa I se primesc elevi cari au absolvat cu succes 4 clase gimnaziale, reale ori civile și

au împlinit 14 ani, dar nu sunt trecuți peste al 18-lea an de etate. Sub 14 și peste 18 ani Venerabilul Consistor diecezan poate da permisiune specială, dar cel mult pentru 6 luni. La înscriere elevii vor aduce cu sine și vor prezenta Direcțiunii, respective superiorilor de clasă, următoarele documente: 1. Extrag de botez din matricula bisericească. 2. Extras de naștere din matricula de stat. 3. Toate testimoniile școlare din clasele anterioare gimnaziale, reale ori civile respective din cursurile preparandiale, pe cari le-ar fi terminat. 4. Atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela comuna politică. 5. Atestat medical oficios (dela medicul comunal ori cercual) că n'are defecte trupești ori sufletești, e vaccinat, n'are trahomă, plumânii îi sunt sănătoși, și astfel apt pentru cariera învățătoarească. 6. Cei ce și-au întrerupt studiile, atestat de continuitate, din care să se vadă: unde și cu ce au petrecut timpul dela absolvirea clasei ultimie. 7. Cei ce vin din alte instituite, certificat de dimitere dela direcțiunea aceluia institut.

Elevii cari doresc să fie primiți ca privațiști, se vor prezenta la Direcțiunea institutului, cu o petițiune adresată Ven. Consistor eparhial din Arad, la care, pe lângă documentele înșirate mai sus, pentru elevii ordinari, vor acuda încă și următoarele: 8. Atestat dela antistia comunală despre ocupațiunea petentului în cursul anului școlar, vidimată și de oficiul parohial din loc. 9. Atestat de moralitate dela antistia comunală din loc, vidimat și de oficiul parohial din localitate.

La înscriere elevii acestui despărțământ aduc cu sine și plătesc următoarele taxe: I. Cei ordinari: 1. Didacru 20 cor. 2. Fondul de pensii regnicolar 12 cor. 3. Fondul sanitar 5 cor. 4. Fondul de excursiuni 2 cor. 5. Societatea de lectură 2 cor. 6. Fondul bibliotecii 3 cor. 7. Fondul tipăriturilor 6 cor. 8. Fondul tinerimii 2 cor. 9. Biblioteca de clasă 2 cor. 10. Pentru materialul de slöjd 5 cor. In total 59 cor.

II. Pentru elevii privațiști didacru e 40 de cor., încolo aceleași taxe, ca la cei ordinari; de tot 79 cor.

Examenul și înscrierile în despărțământul pedagogic vor avea loc în localul institutului (în casa diecezană de lângă Consistor). Seminarul și internatele vor fi ocupate după toate probabilitățile și în anul școlar 1918/19 de miliție, și astfel elevii se vor îngriji singuri și de cu vreme de locuință și vipt în case bune din oraș.

Intrucât ar urmă dispoziții cari să altereze mersul afacerilor — începutul anului școlar — cei interesați vor fi avizați la timp pe cale ziaristică și prin oficiile parohiale.

Când aducem acestea la cunoștința celor interesați, rugăm Onorata noastră preoțime și învățătorime să îndemne tinerii noștri a îmbrățișa cariera învățătoarească, și astfel a contribui la salvarea școlii noastre amenințate de marea lipsă de învățători. Cariera învățătoarească e o apostolie pentru luminarea neamului nostru dornic de carte și învățătură, și ca atare se bucură și se va bucura tot mai mult de cinste și apreciere obștească, dar e rentabilă și bine situată și din punct de vedere material.

Arad, 10/23 Iulie 1918.

Direcțiunea institutului ped.-teol. gr.-or. român din Arad.

Concurse:

Nr. 2755/1918.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile pentru conferirea a 2—3 stipendii vacante din fundațiunea „Teodor Pap“.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt, conform literilor fundaționale:

a) rudeniile fondatorului,
b) tinerii români ortodocși din erașul Giula,
c) în lipsa recurenților indicați sub a) și b) urmează îndreptățirea tinerilor români din întreagă dieceza Aradului, cari cercetează școale: elementare, civile, reale, comerciale, industriale, de agricultură, mil tare, gimnaziale, academii, ori universități și la instituite teologice.

Concurenții au să-și înainteze oerile la adresa Consistorului ortodox român din Arad, ajustate cu următoarele documente originale ori autenticate la vr'un notar public regesc:

1. Extras de botez din matricula botezașilor, provăzută cu clausula parohului local, că res-

pectivul și de prezent aparține bisericii române ortodoxe.

2. Rudeniile, cari reflectează la stipendii, au să prezinte și informațiune familiară, din care să fie evident gradul de înruderire cu fondatorul.

3. Atestat de pauperitate dela dirigătoria politică competentă, cu date specificate și pozitive despre starea materială a părinților concurentului, precum și despre starea concurentului însuși. — Atare atestat se cere și dela rudeni.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1917/18, iar universitarii despre toate cursurile, respective semestrele ascultate, și document despre rezultatul în examenele prestate.

5. Certificat medical, dela vre-un medic oficial, despre starea sanitară a recurrentului.

6. Dacă recurrentul ar fi întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic: unde, în ce calitate a petrecut timpul respectiv și cu ce conduită?

7. Concurentul va avea să arate în petițiune și aceea, că este asentat ori ba? Dacă da, de când e asentat și când are să-și facă stagiul militar? Apoi că: unde și la ce fel de școală are de gând să-și continue studiile? Dacă e student de școale medii, ce carieră are de gând să-și aleagă după terminare? De unde mai are stipendii, ori ajutor și în ce sumă?

De asemenea să arate recurrentii și adresa, la care să li-se trimită la vremea sa rezoluția consistorială.

Arad, ședința cons. dela 26 Iulie (8 August) 1918. *Consistorul ort. rom. din Arad.*

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului de **învățător** dela școala ort. rom. populară din Șumugi (Váradszopa), se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios.

Emolumentele sunt: 1. Salar în bani dela parohie 794 cor. 26 fil. Intregirea dela stat e asigurată. 2. Uzufuctul a 8 iug. à 1600 pământ, valorat în 50 cor. 3. Grădină de legume. 4. Cuartir nu este, dar parohia va lua îngrijire, și după războiu se va edifica locuința. 5. Stolele îndatinete. 6. Pentru scripturistică și participare la conferință, diurnele ce se vor staveri.

Încălzitul și curățitul salei cade în sarcina parohiei.

Alesul este îndatorat a providea cantoratul în și afară de biserică, a instrui elevii în cântările bisericesti, a-i conduce și supraveghia în sf. biserică.

Reflectanții se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică pentru dovedirea capabilității în cântări și tipic, arătându-se și poporul.

Cererile de concurs — adiuștate cu documentele de lipsă — se vor înainta în termenul regulamentar la P. On. oficiu protopopesc ort. român al Orășii-mari. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p., protopopul Orășii-mari, inspector școlar.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului **învățătoresc** dela școala ort. română confesională din **Abranul-de-sus** (Érábrány), se publică concurs cu termen de **30 zile** dela apariția primă a concursului.

Emolumentele sunt: 1. Locuință cu supraedificatele de lipsă și grădină de legume. 2. Dela parohie 800 respective 1000 cor. Intregirea dela stat nu este asigurată. 3. Stolele îndatinete. Curățirea și încălzitul salei de învățământ le supoartă parohia. 4. Pentru scripturistică și diurne la conferință, ce se vor staveri din caz în caz.

Alesul are îndatorirea să provadă cantoratul în și afară de biserică, să instrueze elevii în cântările bisericesti, conducându-i și supraveghându-i în sf. biserică.

Reflectanții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică a se arată poporului și a-și dovedi capabilitatea în cântări și tipic.

Cererile concursuale a se înainta — adiuștate fiind cu documentele de lipsă — în termenul regulamentar, la p. on. oficiu protopopesc din Oradea-mare. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p., protopopul Orășii-mari, inspector de școale.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului **învățătoresc** din **Satulbarb** (Ujbártfalva), se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în org. of. „Biserica și Școala“

Emolumente: 1. În bani gata 548 cor. În-

tregirea salariului dela stat este asigurată. 2. Scripturistica 10 cor. ori spesele efective. 3. Pentru conferință diurnul staveri de superioritate. 4. Stolele dela funcțiunile cantonale. 5. Cuartir corâspunzător cu supraedificate și grădină de legume.

Alesul va avea să conducă strana în sf. biserică, să instrueze elevii și adulții în cântările bisericesti, să-i conducă și supraveghieze la sf. biserică, provăzând în parohie cantoratul. Încălzitul și curățitul salei de învățământ cade în sarcina parohiei.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică pentru a-și arată dexteritatea în cântare și tipic.

Cererile concursuale au a se adiușta cu: extras de botez, diploma de învățător, atestat de moralitate, etc, înaintându-se p. o. oficiu protopopesc al Orășii-mari, în termenul regulamentar.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p., protopopul Orășii-mari, inspector școlar.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii **cantonale-învățătoresci** din **Inand**, protopopiatul Tinca, (com. Bihor), se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele cu acest post sunt: 1. În bani gata: 200 cor. 2. 8 jughere și 1301 stâneni pământ arător, a cărui venit după detragerea dării care are a o suportă alesul face 210 cor. 3. 5 mm. grâu amestecat și 5 mm. cucuruz sfărmat prețuit în 124 cor. 60 fil. 4. Relut de lemne în bani gata dela comuna bisericască pentru încălzirea salei de învățământ 66 cor. 60 fil. 5. Locuință în natură și grădină. 6. Venite stolare: 51 cor.

Cel ales are a conduce strana fără altă remunerațiune.

Pentru orientare se aduce la cunoștința celor interesați, că întregirea salariului conform legilor existente pentru fostul învățător a fost votat de înaltul minister de culte în suma de 348 cor.

Recursele adiuștate cu documentele necesare sunt a se înainta P. On. oficiu p.esc din Micherechiu (Méhkerék), iar reflectanții vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din Inand spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic.

Inand, la 26 Iunie (9 Iulie) 1918.

Ioan Bonațiu, pres. com. par.

În conțelegere cu: *Nicolae Rocsin*, protopop.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului de **învățător-cantor** la școala din **Criștorul de sus-țarină** (Biharkristyor), se publică concurs cu termenul de alegere pe ziua de 15/28 August a. c.

Salariul constă: 1. Bani gata repartițiați pe credincioșii aparținători la aceasta școală: 592 cor. 2. Venitele cantonale: stolele îndatinete prețuite în 40 coroane de tot 632 coroană. 3. Pentru conferință când va lua parte 20 coroane. 4. Locuința care se află sub un acoperământ cu sala de învățământ, stătătoare din o culină, o cămară și două chilii padimentate. 5. Intregirea salariului se va cere dela stat.

Încălzitul și curățitul salei de învățământ cade în sarcina comunei bisericesti.

Cel ales va fi obligat a deplini cantoratul atât în sf. biserică în toată Dumineca și sârbătoarea, cât și la toate funcțiunile. Asemenea este obligat a deprinde pruncii dela școală în cântările bisericesti. Propunerea religiunii și catehizarea cade, fără altă remunerațiune, în sarcina celui ales.

Concurenții acomodându-se dispozițiunilor statutare și regulamentare în vigoare vor avea să se prezinte în durata concursului în sf. biserică din B.-Criștor.

Vașcău, la 12/25 Iulie 1918.

Adrian P. Deseanul, protopop.

—□— 1—3

Conform ordinului Ven. Cons. Nr. 2676/1918 pentru îndeplinirea unui post de învățător la școala populară ortodoxă-română din **Ecica-română** (Óécska, Totontál m.) se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“ cu următoarea dotațiune anuală:

Salariu fundamental 1200 cor., relut de cortel 240 cor., pentru scripturistică 10 cor. și de fie-

care conferință învățătorescă, la care va participa, în diurnă și viatic 12 cor. Eventuala întregire a salariului dela stat, conform art. de lege XVI din 1913, amăsurat anilor de serviciu.

Învățătorul va avea să se conformeze următoarelor îndatoriri: 1. Va cerceta regulat sf. biserică cu elevii săi și va ține o strănă la cântare. 2. Va ține școala de repetiție cu elevii încredințați conducerii sale. 3. Va lua parte la înmormântări, unde va fi poftit, pe lângă taxa ștolară uzuată. 4. Alesul va ține clasele cari i-se vor încredința din partea comitetului parohial cu aprobarea Veneratului Consistor diecézan.

Reflectanții au să-și înainteze în termenul indicat recursele adresate comitetului parohial, la adresa Prea On. oficiu protopresbiteral în Banat-Comloș (Nagykomlós, Torontál m.), având să le adiușteze cu următoarele documente: a) Extras de botez. b) Diploma de învățător. c) Atestat de apartinență. d) Atestat de serviciu de până acuma. e) Declarație privitoare la serviciul militar și obligamentul de substituire pe speșele și răspunderea sa în caz de serviciu ca voluntar pe un an.

Dela recurrentii se cere, ca sub durata concursului să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică parohială din loc, spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic.

Ecica-română, din ședința comitetului parohial ținută la 29 Octomvrie (11 Noemvrie) 1917.

Petru Bugaru m. p., președinte. *Iulu Magdu* m. p., notar.

În conțelegere cu: *Dr. Ștefan Cioroianu*, administrator protopopesc.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului de **învățător-cantor** la școala confesională gr.-or. română din **Vărășeni** (Veresfalva), protopresbiteratul Beiuș, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă, pe lângă următorul salariu:

1. Locuință și grădină. 2. În bani 600 cor. 3. 12 metri de lemne, din cari se va încălzi și școala. 4. Pentru conferință 20 cor., pentru scripsală 10 cor. 5. Stolele cantonale. Intregirea dela stat se va petiționa la timpul său.

Cei ce reflectează la acest post, sunt poftiți a-și înainta recursele — adresate comitetului parohial — oficiului protopopesc în Beiuș (Belényes), iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezinte la sf. biserică, spre a se face cunoscuți poporului.

Terențiu Popa, president. *Iacob Popa*, notar.

În conțelegere cu: *Moise Popovicu*, adm. protopopesc.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului de **învățător-cantor** la școala elementară gr.-or. română de băieți din **Beiuș** (Belényes), prin aceasta se publică concurs nou, cu termen de alegere pe ziua de „Tăierea capului lui Ioan“, **29 August** (11 Septemvrie) a. c. orele 11 a. m.

Emolumentele, împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 1200 cor. și întregirea aceluși salariu, conform timpului de serviciu a alesului, solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericeii. 2. Cortel și grădină cu supraedificatele necesare. 3. Pentru conferința învățătorescă și scripturistică 100 cor. 4. Pentru încălzitul salei de învățământ 16 m. lemne, iar pentru curatorat, 100 cor. 5. Venitele cantonale. 6. Încât învățătorul ales se va încredința cu conducerea socoților epitropești și fundamentale, pentru aceasta va primi o remunerațiune separată. 7. Cel ales e îndatorat să conducă strana fără altă remunerațiune. 8. Pe timpul războiului parohia asigură învățătorului un adaus de scumpe anual de 1200 cor., adaus familiar și de îmbrăcăminte însă nu-i asigură; în cazul însă când statul ar acordă toate acestea adause, obligamentul parohiei încetează.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și înainta cererile lor, instruite cu documentele necesare și adresate comitetului parohial, oficiului protopopesc gr.-or. român în Beiuș (Belényes), iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezenteze la sf. biserică, spre a se face cunoscuți poporului.

Dat din ședința comitetului parohial din Beiuș, ținută în 20 Iulie (2 August) 1918.

Dr. Gavril Cosma, pres. *M. Popovicu*, notar.

În conțelegere cu: *Moise Popovicu*, adm. protopopesc.

—□— 1—3

În temeiul autorizării Ven. Consistor diecezan de sub nr. 2771/1918 pentru îndeplinirea parohiei din **Pauliș** (Ópálos) devenită vacantă prin renunțarea parohului ales Melentie Șora prin aceasta public concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele condițiuni:

I. Parohia este de clasa I-ă.

II. Venitele parohiei sunt:

1. O sesiune parohială.

2. Stolele legale.

3. Birul legal în naturale, după uzul din trecut.

4. Eventuala întregire dela stat.

Preotul ales va avea să se îngrijească de locuință și să supoarte toate dările publice după venitul parohial, apoi să provadă fără nici o remunerare catehizarea elevilor dela școlile noastre din comună.

Reflectanții la această parohie să-și timită recursurile lor ajustate cu documentele de calificare cerută în concluzul sinodal nr. 84/1910 și cu atestatele despre eventualul serviciu de până aci și adresate comitetului parohial din **Pauliș** (Ópálos) oficiului protopresbiterial din **Mariaradna**, iar dâșii să se prezinte — cu stricta observare a dispozițiilor regulamentare — în sfânta biserică din comună spre a se arată poporului.

La prezentare în parohie admit numai recurenții, cari au calificarea recerute în concurs, iar pe cei din altă dieceză numai dacă îmi prezintă învoirea P. S. Sale, ori a Consistorului diecezan de a putea recurge la această parohie. **Mariaradna**, la 18/31 Iulie 1918.

Procopiu Givulescu m. p., ppresbiter.

Pentru îndeplinirea parohiei I-e din **Birzava** devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a preotului Vasile Popoviciu, pe baza rezoluțiunii consistoriale nr. 2889/1918, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele condițiuni:

I. Parohia este de clasa II-a.

II. Venitele acestei parohii sunt:

1. O sesiune întreagă (32 jugh. de 1100 st. cv.) de pământ, parte arător, parte fânaț.

2. Stolele legale.

3. Eventuala întregire dela stat.

4. Dreptul de pășune și pădure după sesiunea parohială.

III. Alesul va avea să se îngrijească singur de locuință, să plătească toate dările publice după venitul parohial. Este îndatorat să catehizeze fără nici o remunerare elevii școlii confesionale, iar pe cei ai școlilor de stat pe lângă remunerarea existentă acum, sau carea se va stabili în viitor.

Doritorii de a ocupa această parohie se avizează, ca recursurile lor ajustate cu documentele de calificare și despre eventualul serviciu și adresate comitetului parohial din **Birzava** (**Marosborsa**) să le trimită la oficiul protopresbiterial din **Mariaradna**, iar dâșii în termenul deschis și cu stricta observare a prescrierilor regulamentare să se prezinte în sfânta biserică din comună spre a se face cunoscuți poporului.

Se notează, că la prezentare în parohie se admit numai recurenții, cari au calificarea recerută în concurs, iar cei din altă dieceză numai dacă prezintă învoirea P. S. Sale ori a Consistorului diecezan, de a putea recurge la această parohie.

Din ședința dela 15/28 Iulie 1918.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Procopiu Givulescu m. p., protopresbiter.*

Pentru îndeplinirea postului **învățătoresc** vacant la școala confesională gr.-ort. rom. din **Jadani** protopopiatul **Vinga** se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Salarul prescriș de art. XIV de lege din anul 1913 pe care-l prestă comuna bisericască din mijloacele proprii. 2. Cvarțir și grădină în natură de 890□. 3. Pentru conferință 20 cor. 4. Pentru scripturistică 20 coroane. 5. Pentru participare la înmormântări unde va fi poțtit i-se va rebonifica 4 coroane. 6. Pentru instruirea și conducerea corului vocal din loc va primi un snorar de 100 cor. anual dacă va satisface aceastei condiții.

Alesul învățător va avea îndatorirea ca să provadă și cantoratul și să conducă elevii în toată Dumineca și sărbători în sf. biserică și să instrueze și să cânte cu dâșii răspunsurile liturgice fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poțtiti a-și înainta în termenul concursual documentele lor originale (estras de botez, atestat de școlile medii, diploma învățătorescă, atestat de apartinență, atestat despre îndatoririle sale față cu miliția și în fine eventuale atestate de serviciu) însoțite de un petit adresat Comitetului parohial din **Jadani**, la P. O. Oficiu protopopes. din **Vinga** cu sediul interimal în **Timișoara** și totodată să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sîta biserică din **Jadani** spre a-și arată desteritatea în cant și tipic și să facă cunoștință cu poporul.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Oprea*, adm. prot. a tr. **Vinga**.

Pentru îndeplinirea postului de **învățător-cantor** dela școala confesională gr.-or. rom. din **B. Forău-Prisacă** (**B. Forró**), se publică concurs cu termen de alegere pe **26 August** (8 Septembrie) a. c. orele 10 a. m., pe lângă următoarele venite:

1. Cvarțir cu grădină. 2. Dela parohie 600 cor. 3. Intregirea dela stat. 4. Venitele cantorale. Încălzirea și curățirea salei de învățământ cade în sarcina comunei parohiale.

Cei ce doresc a ocupa acest post sunt poțtiti a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la sf. biserică din **Forău**, iar recursurile lor, adresate comitetului parohial, să le înainteze oficiului protopresbiterial gr.-or. rom. din **Beiuș-Belényes**.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Moise Popoviciu*, adm. protopopes.

Pentru îndeplinirea postului **învățătoresc-cantor** dela școala confesională gr.-ort. rom. din **Sinitea** (**Szineke**) se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”. (Ord. consistorial Nr. 1501/1918).

Venite sunt: 1. Salarul cerut de legea XVI din 1913 în consonanță cu anii computabili de serviciu al celui ce se va alege. 2. Cvarțir corăspunzător și grădină. 3. Stolele îndatinate. 4. Pentru conferință 20 cor. 5. Pentru curatorat 20 cor. 6. Scripturistică 20 cor.

De încălzitul și văruițul salei de învățământ și a întreg edificiului pe din afară se va îngriji comuna, iar a locuinței învățătorului pe din lăuntru cade în sarcina învățătorului.

Ceice doresc a ocupa acest post sunt avizați, ca cererile ajustate în regulă și adresate comitetului parohial, să le înainteze P. On. Oficiu protopopes. din **Siria** (**Világos**) având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în Sfta biserică din **Sinitea** spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Sinitea, din șed. comit. par. ținută la 12/25 Iunie 1918.

Emil Popoviciu m. p., paroh preș. Florea Tripa m. p., notar.

In conțelegere cu: *Mihail Lucața*, ppresbiter-inspector școlar conf.

Nr. 1568/1918 șc.

Pentru primirea elevilor în internatul gr.-or. român din **Beiuș**, pe anul școlar 1918/1919 se publică concurs pe lângă următoarele condițiuni:

Petițiunile de primire însoțite de testimoniul școlar, extras de botez și atestat medical cumcă recurentul este deplin sănătos, sunt a se adresa rectorului internatului până la 2/15 August 1918.

Taxa anuală de întreținere e de 1550 coroane, care sumă se va solvi în patru rate: la înscriere 400 cor., în 15 Noemvrie 400 cor., în 1 Faur 1919 coroane 375 și în 15 Aprilie 1919 coroane 375. Tot la înscriere se va solvi o taxă de 10 coroane pentru biblioteca internatului și corespondare cu părinții.

Taxa de întreținere se va solvi întreagă, fără considerare la începutul sau finalul anului școlar. Reducerea taxei nu se admite sub nici un titlu.

Înainte de primire părinții au să subscrie o declarațiune, că cunosc și se supun condițiilor de primire.

Elevii primesc în internat întreținerea în-

treagă: locuință, vipt, lumină electrică, încălzit, spălat, medic, medicamente, scaldă și instrucție.

Fiecare elev intern are să aducă cu sine: una saltea pentru paie, 2 cearșafuri de pat, 1 plapomă, 2 cearșafuri de plapomă, 2 perine și vestmintele trebuincioase, despre cari va face inventar în două exemplare. În albituri să fie cusut cu fir întreg numele.

Internatul își rezervă dreptul de a pretinde o anumită cantitate de alimente în taxa de întreținere.

Acei elevi, cari în decurs de 8 zile după expirarea termenului pentru solvirea ratelor, nu și-au achitat taxele, vor fi eschiși din internat, iar aceia cari fără motive acceptabile vor părăsi internatul în decursul anului vor avea să desdauneze internatul cu câte 40 cor. pentru fiecare lună ce mai este din anul școlar.

Se observă că vor avea să petiționeze pentru primire și acei elevi, cari au fost așezați în internat în anul trecut.

Oradea-mare, la 5/18 Iulie 1918.

Consistorul eparhial gr.-or. român.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Murani** ppresb. **Vinga**, fostă a păr. **Miron Moldovănescu**, se publică în temeiul ord. Ven. Consistor, Nr. 2555/1018, concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Venitul împreunat cu acest post este: a) Beneficiul sesiunii parohiale și a intravilanului parohial aparținătoare acestei parohii în extensiunea lor de astăzi; b) Stolele și birul parohial legal; c) Eventuala întregire a dotației dela stat pe care nici comuna bisericască nici autoritatea diecezană n'o garantează.

Cel ales va avea să plătească dările publice după beneficiul său, să catehizeze la școlile din loc și va avea să se îngrijească însuși de locuință.

Parohia este de clasa primă. În lipsă de recurenți însă cu calificarea de cl. I se admit în temeiul ord. Ven. Cons. Nr. 2555/1918 și recurenți cu calificare de cl. II-a.

Reflectanții întru cât sunt din altă dieceză vor avea să dovedească la protopopul tractul înainte de prezentare în parohie, că au concesiunea prealabilă a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop de-a putea recurge la această parohie, vor avea să-și prezintedocumentele originale în termenul concursual la Prea On. Oficiu ppresbiterial în **Timișoara-fabric** și totodată a se prezenta cu observarea § 33 din Reg. pentru parohii sub durata concursului, în vre-o Duminecă sau sărbătoare, în biserică din **Murani**, spre a-și arată desteritatea în cele rituale, cântare și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Oprea*, adm. ppresbiterial al **Vingei**.

Cu 30 de zile termen de alegere se publică concurs pentru postul vacant de **cantor-învățător** din **Buntești** (**Bontesd**), protopopiatul **Vascăului**.

Venitele staverite de comitetul parohial pe durata războiului dela comuna bisericască (nefiind încă asigurat ajutor de stat) sunt următoarele:

1. Cortel modern în școală noaună, cu grădină de legume. 2. În bani gata 1000 cor. 3. 10 Cubule de bucate. 4. Dela fiecare număr de casă câte una porțiune de fân, un fuior și una litră fasole. 5. Folosirea unei holde catastrale de pământ din izlazul comunei așa numit prund, foarte productiv de cucuruz. 6. Venitele cantorale în preț de 4—500 coroane.

Concurenții acomodându-se dispozițiilor statutare și regulamentare în vigoare vor avea să se prezinte în durata concursului în sf. biserică din **Buntești**.

Dat în **Buntești** la 24 Iunie (7 Iulie) 1918.

Adrian P. Deseanu, protopop.

Pământ de vânzare.

În hotarul comunei **Cermieu** (**Csermő**) la caz de ofert corăspunzător se vinde 833¹⁰⁰⁹/₁₁₀₀ jughere mici de pământ, jumătate arător, jumătate fânaț și pășune, cu supraedificate economice. Ofertele în scris sunt a se adresa

Consistorului gr.-or. român din Arad.